SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE
JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Mart Võrklaev
Rahandusminister
Rahandusministeerium

3-3/27_2023

Sven Kirsipuu
Eelarvepoliitika asekantsler
Rahandusministeerium
sven.kirsipuu@fin.ee

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku eelarve riigieelarve seaduses

Lugupeetud minister

Soovime koostöös Rahandusministeeriumiga leida viisi, kuidas voliniku suurema sõltumatuse saavutamiseks muuta riigieelarve seaduses eelarve liigendust nii, et voliniku kantselei eelarve oleks ministeeriumi eelarvest eraldatud.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei on võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS) § 15 lg 1 alusel tegutsev sõltumatu ja iseseisvalt tegutsev riigiasutus, kes tegeleb seaduses toodud ulatuses inimeste põhiõiguste kaitse ja edendamisega. Tulenevalt oma ülesannetest (VõrdKS § 15-17) teostab volinik diskrimineerimisjuhtumite kahtluse korral vastavaid haldusmenetlusi inimeste põhiõiguste kaitseks vajadusel ka valdkonna eest vastutava ministeeriumi vastu.

Voliniku kantselei finantseerimise osas on sätestatud, et voliniku tegevust finantseeritakse riigieelarvest (VõrdKS § 15 lg 3). Voliniku ja kantselei tegevuseks vajalikud kulud kaetakse riigieelarvest ning nähakse ette Sotsiaalministeeriumi eelarves eraldi real (Põhimäärus § 4 lg 1). Voliniku kantselei majandustehinguid kajastatakse Sotsiaalministeeriumi raamatupidamis-arvestuses ja valitsemisala majandusaasta aruandes (Põhimäärus § 4 lg 2).

Volinikul ei ole riigieelarves omaette eelarverida. Voliniku eelarve kajastatakse alates 2018. aastast jooksva aasta riigieelarve seaduse tekstiparagrahvis "Sõltumatute institutsioonide eelarved". Volinikul puudub võimalus osaleda eelarve läbirääkimiste protsessis, kuna ta esitab oma taotluse riigieelarvesse läbi Sotsiaalministeeriumi vastava valdkonna osakonna ja ei osale ise eelarveläbirääkimistel Rahandusministeeriumiga. Sisuliselt otsustab vastava

valdkonna eest vastutav minister voliniku eelarve taotluse üle ja kaitseb seda eelarve läbirääkimistel.

Nii rahvusvaheliselt[1] kui ka Eesti huvikaitseorganisatsioonide[2] poolt on juhitud tähelepanu, et voliniku eelarve ei tohiks olla kajastatud (sotsiaal)ministeeriumi valitsemisala all. Euroopa Komisjoni poolt 07.12.2022 avaldatud võrdõigusasutuste[3] direktiivide eelnõudes ja Eesti seisukohtades neile eelnõudele[4] nähakse samuti ette võrdõigusasutuste sõltumatuse tugevdamine, mis direktiivide ülevõtmise korral tähendab Eestis voliniku rahastamise regulatsiooni muutmist.

Meile teadaolevalt on plaanis parandada ja ajakohastada soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise valdkondade seadusandlust. Sotsiaalministeerium on alustanud vastavasisulise eelnõu koostamist. Seoses sellega leian, et valdkonna seadusandluse ajakohastamise raames tuleb muuta ka voliniku eelarvet puudutavad seadusesätted riigieelarve seaduses.

Olen selles küsimuses konsulteerinud Sotsiaalministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, kes toetavad seisukohta, et voliniku suurema sõltumatuse saavutamiseks on vajalik muuta riigieelarve seaduses eelarve liigendust selliselt, et voliniku kantselei eelarve oleks (Sotsiaal)ministeeriumi eelarvest eraldatud. Vajalik on täiendada riigieelarveseaduse § 3 lg-t 2, (soovi korral ka § 19 lg-t 7), § 25.1 lg 3 punkti 12, § 26 lg-d 2 ja 6, § 31 lg-t 3, § 60 lg-t 5 ja § 64 lg 6 p 5 voliniku institutsiooniga. Samuti tuleb asjakohased muudatused teha Vabariigi Valitsuse ja ministri määrustesse.

Olen valmis arutama ka teiepoolseid ettepanekuid riigieelarve seaduse muutmiseks, mis ühemõtteliselt eraldaksid voliniku eelarve ministeeriumi eelarvest ja tagaksid voliniku eelarve sõltumatuse.

Lugupidamisega

Christian Veske
Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

[1] Näiteks Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku Dunja Mijatovići raport 11.–15. juunini 2018 toimunud Eesti visiidi kohta. Kättesaadav: https://rm.coe.int/euroopa-noukogu-inimoiguste-voliniku-dunja-mijatovici-raport-11-15-juu/16808de6a3 ning Rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjon (ECRI), ECRI aruanne Eesti kohta (kuues seiretsükkel), vastu võetud 29.märts 2022. Kättesaadav: https://rm.coe.int/6th-ecri-report-on-estonia-estonian-translation-/1680a6d5e7

[2] Nt Eesti Inimõiguste Keskus, käesoleva direktiivi konsultatsiooniprotsessis talvel 2022.

[3] COM (2022) 688 ja COM (2022) 689.

[4] https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/7c5f2979-0b27-494d-bd93-1d6167d4b789/eesti-seisukohad-vordoigusasutuste-suhtes-kohaldatavaid-noudeid-kasitlevate-direktiivide-eelnoude-kohta--com2022-688-com2022-689